

**Česká školní inspekce
Moravskoslezský inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIT-666/21-T

Název	Základní škola Erazim
Sídlo	Ratibořská 1147/34, Kateřinky, 747 05 Opava
E-mail	info@erazim.cz
IČ	08971129
Identifikátor	691013977
Právní forma	školská právnická osoba
Zastupující	Matěj Frgala
Zřizovatel	Matěj Frgala, Ratibořská 1147/34, Kateřinky, 747 05 Opava
Místo inspekční činnosti	Hlavní 1040/120, Kylešovice, 747 06 Opava
Termín inspekční činnosti	31. 5., 1. 6. a 3. 6. 2021

Inspekční činnost byla zahájena předložením pověření k inspekční činnosti.

Předmět inspekční činnosti

Inspekční činnost podle § 174 odst. 2 písm. b) a c) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Inspekční činnost podle § 174 odst. 7 školského zákona na žádost právnické osoby vykonávající činnost školy.

Charakteristika

Základní škola Erazim (dále „škola“) vykonává činnost základní školy (od 1. září 2020) a školní družiny (od 30. října 2020). K termínu inspekční činnosti se na prvním i druhém

stupni vzdělávalo ve třech třídách celkem 11 žáků, žádný z nich neměl diagnostikované speciální vzdělávací potřeby. Další 72 žáků mělo v souladu se stanovenými podmínkami povoleno individuální vzdělávání. Škola je členem Asociace svobodných demokratických škol a při veškerých činnostech uplatňuje principy souvisejícího alternativního přístupu. Podrobnější informace o svém zaměření a vzdělávacích aktivitách prezentuje na webových stránkách www.erazim.cz.

Hodnocení podmínek vzdělávání

Ředitel školy, který je současně jejím zřizovatelem, zformuloval ve srozumitelně zpracované koncepci konkrétní reálné cíle a strategie předpokládaného rozvoje. První rok stanovil jako adaptační období pro optimalizaci používaných postupů a zkvalitňování materiálních podmínek. V plánovaných záměrech počítá s rozšířením poskytovaných vzdělávacích služeb, aktuálně se jedná o předškolní vzdělávání. Společně s pedagogy a žáky pravidelně vyhodnocuje naplňování dílčích kroků. Nastavený způsob řízení je účelně přizpůsoben malému kolektivu. Potřebné informace jsou efektivně předávány především prostřednictvím trvalého osobního kontaktu, který zabezpečuje rychlé řešení všech podstatných záležitostí týkajících se vzdělávacího procesu, včetně bezodkladného přijímání účinných opatření k jednotlivým zjištěním. Významnější poznatky a z nich vyplývající závěry projednává pedagogická rada. Výrazná je sounáležitost pedagogů s alternativním směřováním školy a jejich jednotný postoj při působení na žáky.

Pro požadované a optimální personální složení pedagogického sboru je obtížné zajistit pedagogy, kteří by se dostatečně orientovali ve značně netradičních principech pedagogiky svobodných demokratických škol a současně byli absolventy příslušného vysokoškolského studia. Proto pět ze současných šesti vyučujících v základní škole podmínky odborné kvalifikace nespĺňuje. Tento stav je zohledněn při plánování profesního rozvoje a dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, kdy prioritou je podpora studia ke splnění kvalifikačních předpokladů. Dalším opatřením je průběžný monitoring pedagogické úrovně vzdělávání prováděný vedením školy a trvalý výběr nových zaměstnanců.

Materiální a prostorové podmínky odpovídají charakteru školy a jsou společné pro základní školu i školní družinu. Vchod do školy je uzamčen a zabezpečen proti vstupu nepovolaných osob. Úrazovost žáků je minimální. Učebny jsou zařízeny jako tematické místnosti („obývák, učebna, ateliér, klidovka, herna, řádírna“) a poskytují žákům potřebné zázemí pro výukové lekce i individuálně volené činnosti. Jejich rozmístění umožňuje vyučujícím udržovat si soustavný přehled o pohybu žáků i jejich aktivitách. Vybavení didaktickými pomůckami, technikou a názornými materiály je jen na základní úrovni, současný stav materiálně technického vybavení školy nevytváří dostatečně podnětné prostředí umožňující každému žákovi vzdělávání dle jeho individuálních potřeb. Inventář je postupně doplňován dle možností a požadavků vyplývajících z plánování výuky, částečným řešením jsou improvizované pomůcky vytvářené učiteli. Zvýšenou pozornost by tato oblast vyžadovala zejména v případě výraznějšího nárůstu počtu žáků v denní prezenční docházce. Možnost školního stravování je zajištěna smluvně, zatím však není využívána.

Škola spolupracuje se školami podobného zaměření, se kterými si předává informace o získaných zkušenostech. Postupně navazuje kontakty s místními organizacemi a složkami za účelem zpestření své vzdělávací nabídky a rozšíření výběru výukových i volnočasových aktivit. Se svým programem Touzapo (Toulky za poznáním) se zapojila do pokusného ověřování vyhlášeného MŠMT. Projekt zkoumá možnost plnění povinné školní docházky formou kombinovaného vzdělávání s využitím technických prostředků pro vzdělávání na dálku bez osobní přítomnosti žáků v části vyučovací doby ve škole.

Přijímání nových žáků ke školní docházce dosud probíhalo pouze formou přestupu z jiné školy, zápis nebyl organizován.

Hodnocení průběhu vzdělávání

Při vzdělávání žáků převažují takové organizační formy, které se soustředí především na získávání a upevňování kompetencí, na vnitřní motivaci k poznávání a posilování zodpovědnosti za vlastní osobnostní rozvoj. Úvodní povinnou aktivitou každého dne je školní sněm, kde žáci dostávají příležitost spolupodílet se na rozhodování o způsobu řešení všech projednávaných záležitostí týkajících se chodu školy. Míra jejich aktivního zapojení do diskuze probíhající dle dohodnutých pravidel odpovídala věku a osobnímu zájmu o konkrétní problém. Žáci projevovali potřebné komunikační i sociální dovednosti, dokázali respektovat názor většiny. Součástí sněmu je projednání doporučených činností pro daný den nebo období a prezentace obsahu jednotlivých výukových lekcí připravených pedagogy. Žáci si vyberou aktivity dle svého zájmu (účast na společných lekcích nebo vlastní program) a vymezí si předpokládané cíle, kterých chtějí v určitém časovém úseku dosáhnout. Své rozhodnutí zaznamenají na tzv. tabuli záměrů, kde je mohou průběžně sledovat a vyhodnocovat na jaké úrovni realizace závazku se momentálně nacházejí. Učitelé plní roli průvodce, vedou žáky k plánování přiměřeně náročných cílů, individuální podporou jim pomáhají k jejich úspěšnému splnění.

Hospitované výukové lekce probíhaly převážně v ucelených tematických blocích, do kterých byl zapracován odpovídající obsah příslušných předmětů ze školního vzdělávacího programu. Vhodně bylo využito střídání činností a používání dostupných pomůcek. Vyučující navazovali na již získané znalosti a zkušenosti žáků, podporovali jejich snahu o samostatné řešení předložených problémů a poskytovali jim dostatek příležitostí ke vzájemné diskuzi. Při práci ve smíšených skupinách se společnou účastí ročníků z prvního i druhého stupně chyběla ve zvolených výukových metodách, zadávaných úkolech a způsobu komunikace potřebná diferenciací zohledňující výraznější věkové rozdíly, což často snižovalo zájem žáků absolvovat lekci v plném rozsahu. Větší pozornost vyžaduje i závěrečné shrnutí vyučovací jednotky, reflexe dosažených cílů a systematické vedení žáků k sebehodnocení. Ke zvýšení kvality těchto lekcí by přispěl rozvoj pedagogických dovedností učitelů v oblasti motivace žáků či rozšíření výběru výukových metod a didaktických prostředků. Celkový přínos sledovaných výukových bloků nepříznivě ovlivňovala také poměrně nízká účast žáků. Ti v rámci svobodného rozhodování o způsobu svého zapojení do denního programu upřednostňovali, před lekcemi připravenými a vedenými pedagogy, spíše druhou možnost, a to volné činnosti podle vlastního zájmu, kterým se věnovali samostatně, ve dvojicích či skupinkách nebo s přímou podporou některého z učitelů. V této variantě je akceptováno široké spektrum různých aktivit, například práce na počítači, tabletu nebo telefonu, pokusy a pozorování, vyhledávání různých informací, rukodělné práce, strategické hry, ale také relaxace a odpočinek. Oblíbenou volbou byla zejména účast na činnostech souvisejících s rozvojem schopnosti komunikovat cizím jazykem (anglickým a italským). Zapojení žáků do spontánních aktivit je průběžně monitorováno a písemně zaznamenáváno dohlížejícím pedagogem. Následně je provedeno vyhodnocení provázanosti se vzdělávacím programem a míry plnění příslušných výstupů. Výsledná efektivita je však často značně rozdílná a v některých případech není jednoznačně evidentní nebo prokazatelná. Společným pozitivním prvkem ve všech sledovaných hodinách, blocích či jiných typech aktivit byla přátelská neformální atmosféra, vzájemný respekt a partnerský přístup pedagogů k žákům.

Školní družina zajišťuje zájmové vzdělávání v odpoledních blocích, kdy byly nabízeny relaxační a tvořivé činnosti i možnost zapojit se do her, neformálních rozhovorů nebo sledování naučných pořadů. Žáci si opět většinou volili vlastní program, který nejlépe odpovídal jejich zájmu.

V období distanční výuky škola zajišťovala vzdělávání dle svých možností, přičemž respektovala vydané metodické pokyny a doporučení. Všichni žáci měli přístup k on-line výuce, osvědčilo se stanovení povinné účasti na určených aktivitách. Distanční výuka byla zpřístupněna i žákům plnícím školní docházku v režimu individuálního vzdělávání.

Hodnocení výsledků vzdělávání

Současná naplněnost školy umožňuje vyučujícím udržovat si dobrý přehled o jednotlivých žácích, o aktuální úrovni osvojených dovedností i celkové úspěšnosti za klasifikační období. Svě poznatky si vzájemně předávají. Ředitel společně s pedagogy postupně vyvíjí a upravuje nástroje, které by umožňovaly systematickou evidenci plnění vzdělávacího programu včetně dosahovaných výsledků. Dosud uplatňovaný způsob vedení a rozepisování denních záznamů v tzv. trojrozměrných knihách je málo přehledný, jen částečně poskytuje prokazatelné a využitelné podklady o vývoji žáků, naplňování povinných výstupů nebo rozvržení časové dotace. Splněné úkoly z tabule záměrů si žáci zakládají do svých portfolií, u kterých je vhodné zavést pravidelnou kontrolu způsobu a kvality jejich vedení. Z přímého pozorování žáků ve výuce a souvisejících činnostech bylo zřejmé, že dovedou efektivně komunikovat na úrovni odpovídající věku a orientují se v problematice týkající se probíraného učiva. Prokazovali schopnost nacházet správná řešení předkládaných úloh, přičemž uplatňovali i vlastní nápady a postupy.

Zpětná vazba je průběžně i na vysvědčení žákům předávána výhradně formou slovního hodnocení. Zpravidla třikrát ročně probíhá tripartita (schůzka rodič, žák, učitel), kde jsou shrnuty dosažené výsledky žáka, předány informace o možnostech jeho dalšího rozvoje a poskytnuta příležitost k sebehodnocení. Tomuto společnému setkání předchází bipartita, projednání výsledků ve složení učitel, žák. Hodnocení vhodně zdůrazňuje především pozitivní prvky a úspěchy, jeho cílem je posilování vnitřní motivace žáků. Jednoznačná pravidla jsou nastavena pro přezkušování žáků v individuálním vzdělávání. Pro účast školy v externím testování pro orientační srovnání výsledků vzdělávání v plošnějším měřítku nebyla zatím příležitost.

Činnost školní družiny je provázána se vzděláváním v základní škole, rozšiřuje vědomosti a zdokonaluje dovednosti žáků, které mohou uplatnit ve výuce i v praktickém životě. Nabízená skladba různých volnočasových aktivit umožňuje komplexní působení na žáky a současně jim poskytuje příležitost k seberealizaci při rozvíjení jejich individuálního zaměření.

Škola věnuje dostatečnou pozornost snižování rizika školní neúspěšnosti. V případě, že by u žáků byly diagnostikovány speciální vzdělávací potřeby, má připraveny postupy pro potřebnou úpravu způsobu jejich vzdělávání a realizaci podpůrných opatření. Výhodou je působení kvalifikované školní psychologky, která koordinuje komplexní činnost školního poradenského pracoviště.

Účinným preventivním působením, které je založeno především na stálém kontaktu pedagogů se žáky, se daří eliminovat závažnější projevy rizikového chování. Podpora správných vzorů pomáhá vytvářet přátelské vztahy a upevňovat příznivé klima v kolektivu. Hlavní cíle preventivního programu jsou vhodně začleněny do konkrétních témat ve výuce a průběžně naplňovány řadou cílených aktivit. Z běžného jednání žáků v lekcích nebo

o přestávkách bylo patrné, že standardně respektují dohodnutá pravidla a v potřebných situacích jsou schopni vzájemné tolerance. Případné prohřešky či rizikové chování žáků se projednávají ve „výboru na ochranu práv“, jehož se účastní žáci i pedagogové, kteří společně navrhnou opatření k prevenci.

Vzhledem ke krátké době působení školy nejsou zatím k dispozici údaje o celkovém hodnocení žáků za uzavřený školní rok ani údaje o jejich úspěšnosti v navazujícím stupni vzdělávání. O aktuálních výsledcích vzdělávání škola průběžně informuje zákonné zástupce žáků prostřednictvím dohodnutých informačních systémů, při osobních konzultacích, na pravidelných třídních schůzkách, případně využívá jiné neformální příležitosti.

Závěry

Silné stránky

Příznivé klima ve škole a práce s žáky založená na empatickém přístupu a vzájemném respektu účinně podporuje pozitivní vztahy mezi účastníky vzdělávání.

Vysoká sounáležitost pedagogů s alternativním zaměřením školy a jejich osobní angažovanost na utváření školní komunity.

Vzdělávání je založeno především na rozvoji osobnosti každého žáka a jeho kompetencí potřebných pro život. Vede k zodpovědnosti za vlastní vzdělávání, umožňuje samostatné rozhodování a projevování vlastních názorů.

Slabé stránky a/nebo příležitosti ke zlepšení

V tematických výukových lekcích připravovaných pedagogy pro věkově smíšené skupiny chybí výraznější diferenciaci výukových postupů a cílů přizpůsobených individuálním schopnostem žáků, což snižuje jejich zájem o účast na těchto lekcích.

Rozdílná efektivita spontánních vzdělávacích aktivit, kterým se žáci věnují individuálně na základě možnosti svobodné volby činností dle vlastního zájmu.

Současné školou používané nástroje pro sledování výsledků vzdělávání a individuálního pokroku žáků poskytují jen částečně prokazatelné podklady a informace využitelné pro jejich hodnocení, případně pro odpovídající úpravy pedagogických postupů.

Škole se nedaří ve větší míře zaměstnat pedagogické pracovníky, kteří akceptují principy svobodných demokratických škol a současně splňují požadavky na příslušnou odbornou kvalifikaci.

Učitelé a žáci mají ve výuce jen omezený výběr učebních pomůcek a výukových materiálů.

Doporučení pro zlepšení činnosti školy

Cíleně vyhledávat pedagogické pracovníky s odbornou kvalifikací, stávajícím učitelům vytvářet podmínky pro absolvování studia ke splnění požadovaných kvalifikačních předpokladů.

Reflektovat v přípravě výukových lekcí možnost výraznějších věkových rozdílů žáků ve skupinách a přizpůsobit tomu volbu metod, činností a náročnost cílů. Zvážit možnost částečně odlišit výukové lekce pro první a druhý stupeň.

Vytvářet podmínky pro zajištění požadované efektivitě vzdělávání při všech realizovaných formách výuky.

Vytvořit účinný a přehledný systém umožňující metodické sledování výsledků vzdělávání a vyhodnocování pokroku jednotlivých žáků včetně kontroly plnění všech náležitostí vyplývajících ze školního vzdělávacího programu.

Účelně a plánovitě rozšiřovat inventář didaktických výukových materiálů a názorných pomůcek.

Pro účely zvýšení dotací právnická osoba vykonávající činnost školy dosahuje výsledků hodnocení požadovaných dle § 5 odst. 3 písm. b) zákona č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, ve znění pozdějších předpisů.

Stanovení lhůty

Česká školní inspekce v souladu s § 175 odst. 1 školského zákona ukládá řediteli školy ve lhůtě do 15 dnů přijmout adekvátní opatření k prevenci nedostatků zjištěných při inspekční činnosti a ve stejné lhůtě písemně informovat Českou školní inspekci, jaká byla přijata opatření.

Zprávu zašlete na adresu Česká školní inspekce, Moravskoslezský inspektorát, Matiční 20, 702 00 Ostrava, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e- podatelnu csi.t@csicr.cz s připojením elektronického podpisu.

Seznam dokladů, o které se inspekční zjištění opírají

1. Střednědobý plán rozvoje školy Základní školy Erazim pro období 2020 až 2023 ze dne 28. 8. 2020
2. Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání Svobodná demokratická škola Erazim platný od 1. 9. 2020
3. Školní vzdělávací program školní družiny platný od 30. 10. 2020
4. Rozvrh vyučovacích hodin ve školním roce 2020/2021
5. Třídní knihy základní školy vedené ve školním roce 2020/2021
6. Přehled výchovně vzdělávací práce ve školní družině vedený ve školním roce 2020/2021
7. Denní záznamy o individuálních a společných aktivitách žáků
8. Školní řád základní školy s účinností od 1. 9. 2020
9. Vnitřní řád školní družiny s účinností od 30. 10. 2020
10. Evidence dětí a žáků vedená v elektronické podobě ve školním roce 2020/2021 (vzorek)
11. Minimální preventivní program pro rok 2020/2021 ze dne 1. 9. 2020
12. Plán práce školy pro školní rok 2020/2021
13. Plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků pro školní rok 2020/2021
14. Adaptační program pro nové zaměstnance 2020/2021
15. Zápisy z jednání pedagogické rady vedené ve školním roce 2020/2021
16. Dokumentace školy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků vedená ve školním roce 2020/2021

Poučení

Podle § 174 odst. 11 školského zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu, Česká školní inspekce, Moravskoslezský inspektorát, Matiční 20, 702 00 Ostrava, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.t@csicr.cz s připojením elektronického podpisu, a to k rukám ředitelky inspektorátu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v místě příslušném inspektorátu České školní inspekce. Zároveň je inspekční zpráva zveřejněna na webových stránkách České školní inspekce a v informačním systému InspIS PORTÁL.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Mgr. Ivo Vondra, školní inspektor, vedoucí inspekčního týmu

Mgr. Ivo Vondra v. r.

Mgr. Eliška Birková, školní inspektorka

Mgr. Eliška Birková v. r.

Ing. Alena Ledabylová, kontrolní pracovnice

Ing. Alena Ledabylová v. r.

V Opavě 23. 6. 2021

Datum a podpis ředitele školy potvrzující projednání a převzetí inspekční zprávy

Matěj Frgala, ředitel školy

Matěj Frgala v. r.

V Opavě 24. 6. 2021